

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása:

<https://submit.akademiai.com/mpszle/index.php/mpszle>

AKADÉMIAI KIADÓ

A Magyar Pszichológiai Szemle 2023/4-es száma

FIGYELEM – KÖRNYEZETPSZICHOLÓGIA!

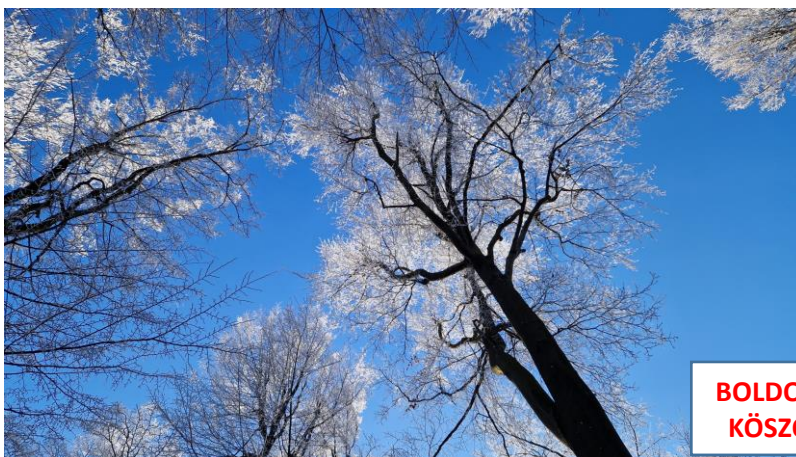
MEGJELENT A MAGYAR PSZICHOLÓGIAI SZEMLE 2023/4-ES SZÁMA!

A Magyar Pszichológiai Szemle 2023/4-as számában **Dúll Andrea** vendégszerkesztésében a **KÖRNYEZETPSZICHOLÓGIA** nézőpontjából tekinthetünk rá az ember és környezete kapcsolatára.

Dúll Andrea bevezető tanulmányát nyolc empirikus tanulmány követ, a klasszikus környezetpszichológiai gondolatoktól kezdve pszichoanalitikus elméleteken át a marketing vagy a fenntarthatóság pszichológiáig sokféle megközelítést tárva az olvasó elé. Olvashatunk az épített környezet laikus és a szakértői nézeteinek összevetéséről iskolai, illetve műemléki környezetben, a termék-influenszer összeállításról, iskolások környezettudatosságának vizsgálatáról, az öko-bűntudat összefüggéseiről, továbbá a munkateretek, a repülési környezet, illetve a pszichoterápiás munka környezetpszichológiai elemzéséről.

Az összes tanulmány **nyílt hozzáférésű**, a rövid ismertető utáni **linkre kattintva közvetlenül olvasható!**

A Magyar Pszichológiai Szemle 2023/4-es számával kívánunk minden eddigi és jövőbeni olvasónknak egészségesben, örömeinkben és sikereinkben gazdag Újévet!

**BOLDOG ÚJÉVET OLVASÓINKNAK!
KÖSZÖNETTEL! A SZERKESZTŐK!**

Fotó: Bánhidi Ágnes

A környezetpszichológia és „homokba rajzolt konceptuális és metaforikus” határai

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet

1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása:

<https://submit.akademiai.com/mpszle/index.php/mpszle>

AKADÉMIAI KIADÓ

Dúll Andrea (ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Ember-Környezet Tranzakció Intézet) bevezető tanulmányát olvasva az alábbi izgalmas kérdésekre találhatunk választ: Mikor alakult ki a környezetpszichológia és milyen kérdések foglalkoztatták az alapítót és első művelőit a kezdeti időszakban? Mi jellemezte a hazai megalakulást? Milyen szakmai szemlélet jellemzi és milyen szakmai tevékenység zajlik az Ember-Környezet Tranzakció Intézetben? Hogyan járulhat hozzá az ember-környezet tranzakció viselkedéstudományok rendszere a tudományos vizsgálatához és miként segíthet minket a mindennapokban? A cikket fellapozva megismerkedhetünk a most formálódó ember-környezet tranzakció viselkedéstudomány ernyőfogalma alá sorolható szakterületekkel, továbbá áttekintést kapunk a lapszám tematikájáról. **A tanulmányt ajánljuk különböző szakterületek – mint például környezetpszichológia, fejlődépszichológia, munkapszichológia, építészet, fenntarthatóság – szakembereinek, illetve érdeklődő hallgatóknak.**

<https://akjournals.com/view/journals/0016/78/4/article-p471.xml>

Beszélő épületek – mit mondanak el a szakembernek és a laikusnak?

Fogarasi Barbara (ELTE Pszichológia Doktori Iskola), **Berze Iván Zsolt** és **Dúll Andrea** (ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Ember-Környezet Tranzakció Intézet) kutatásukban az alábbi kérdésekre keresték a választ: Mennyire vagyunk tudatában a minket körülvevő épített környezet ránk gyakorolt hatásának? Mennyire függ össze a minket körülvevő épített környezet az identitásunkkal? Miben tér el, és miben van hasonlóság a műemléki szakértők, illetve a laikusok műemlékekhez fűződő viszonyában/gondolkodásában? Hogy kapcsolódhatnak a szakemberek és a mindennapi környezethasználók a műemlékek megítélésében és hogy segítheti ez a műemlékvédelmi szakmát? Milyen értékeket tulajdonítanak az emberek a műemlékeknek? Hogyan mérhető az épített környezethez/műemlékekhez való viszonyulásuk? A szerzők az Osgood, Suci és Tannenbaum (1957) nevéhez köthető szemantikus differenciálskála segítségével vállalkoztak a történeti épített környezet egyénre, közösségekre és társadalomra gyakorolt pszichés hatásainak mérésére, a használók érzelmi viszonyulásának feltárására.

A tanulmányt haszonnal forgathatják a környezetpszichológia iránt érdeklődő pszichológusok, illetve műemlékvédelmi szakemberek, építészek, építészhallgatók egyaránt!

<https://akjournals.com/view/journals/0016/aop/article-10.1556-0016.2023.00067/article-10.1556-0016.2023.00067.xml>

A munka tere és hatékonysága – összefüggnek?

Frankó Luca (ELTE Pszichológiai Intézet), **Erdélyi Ajna** (Budapesti Corvinus Egyetem, Adatelemzés és Informatika Intézet) és **Dúll Andrea** (ELTE, Ember-Környezet Tranzakció Intézet) kutatásukban azt vizsgálták, hogy milyen hatásai lehetnek a munkavégzésre és a munkavállalókra egy jól átgondolt térhasználatnak. Ehhez egy klasszikus, nyitott terű, saját munkaállomásos irodai rendszerről egy részlegesen megosztott munkaállomásokra épülő elrendezésre történő átállási folyamatát vizsgálták fél éven keresztül azt kutatva, hogy hogyan

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása:

<https://submit.akademiai.com/mpszle/index.php/mpszle>

AKADÉMIAI KIADÓ

alakul bizonyos munkavégzési tevékenységek és érzelmi viszonyulások lokalizációja a szervezet által felkínált terek között. Ha elolvassa a tanulmányt, az alábbiakat tudhatja meg: Milyen téri-tárgyi igényei vannak a munkavállalóknak a feladatok függvényében? Mely terekben szeretnek leginkább egyedül koncentráltan dolgozni? Hol érzik magukat leginkább biztonságban, és épp ellenkezőleg, mely terekben érzik magukat bizonytalanoknak? Hatással lehet-e a jól átgondolt térhasználat a túlórák számára? A feltáró jellegű kutatás egy nagyobb online kérdőíves kutatás részeként valósult meg.

Kiemelten hasznos lehet a tanulmány munka- és szervezetszichológiával foglalkozó szakembereknek, építészeknek!

<https://akjournals.com/view/journals/0016/78/4/article-p513.xml>

Mit fejez ki a csecsemő tárgyi és téri környezete? Pszichoanalitikus csecsemőmegfigyelések új megvilágításban!

Tóth-Varga Violetta és Düll Andrea (ELTE, Ember-Környezet Tranzakció Intézet munkatársai) tanulmányában tíz darab, 2006 és 2016 között készült, egy-másfél éven át heti rendszerességgel zajló csecsemőmegfigyelés feljegyzéseit tartalmazó jegyzőkönyv elemzését követhetik nyomon az olvasók. Az írást olvasva feltárul, hogy mi mindent enged láttatni a pszichoanalitikus értelmezési keretrendszer szociofizikai kontextussal történő kitágítása a lélektani folyamatokról, többek között az alábbi kérdések tárgyalása mentén: Hogyan alakult ki a csecsemőmegfigyelés módszere, milyen elméleti előzményekre épült? Mivel gazdagíthatja a környezetpszichológiai megközelítés a csecsemőmegfigyelések módszertanát? Hogy segítheti a megfigyelési érzékenységet a környezetre való figyelem? Milyen lélektani jelenségekre, folyamatokra világíthat rá a tér vagy egyes tárgyak elhelyezése, használata vagy éppen elutasítása, elkerülése? Hogy képeződhetnek le olykor a családi kapcsolatok, interperszonális viszonyok vagy akár intraperszonális jelenségek a tér vagy bizonyos tárgyak használatában, alkalmazásában?

A kutatás eredményei érdekesnek bizonyulhatnak családpszichológusoknak, fejlődéslélektannal foglalkozó szakembereknek, pszichoanalízis iránt érdeklődőknek!

<https://akjournals.com/view/journals/0016/aop/article-10.1556-0016.2023.00081/article-10.1556-0016.2023.00081.xml>

Hova jártak az építészek iskolába? Mit jelentett számukra az épület későbbi szakmájuk perspektívájában?

Somogyi Krisztina (Széchenyi István Egyetem, Művészeti Kar, Design Tanszék), Düll Andrea (ELTE, Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Ember-Környezet Tranzakció Intézet) és Cságoty Ferenc (BME, Építésmérnöki Kar, Középülettervezési Tanszék) interpretatív paradigmába illeszkedő kvalitatív kutatásukban 32 építész saját középiskolai környezetének saját élményű felidézésével és értelmezésével kívántak árnyalt képet alkotni az építész-szemléletmódról, az abban jelen lévő szakmaspecifikus és általános jellemzőkről annak érdekében, hogy a személy-környezet összeállítás szempontjából harmonikusabb állapot lehetőségét feltárják. Valóban mást és máshogyan néz építész és nem építész? Áthidalható-e a kommunikációs szakadék a két nézőpont között? Hogy konstruálják meg az építészek emlékezetükben saját középiskolai környezetüket? Hogy hívnak elő a helyek élményeket, hogy mutatnak az előhívott élmények újabb helyekre az

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása:

<https://submit.akademiai.com/mpszle/index.php/mpszle>

AKADÉMIAI KIADÓ

elbeszélések során? Hogy válik az identitás metaforájává az iskolai tér? Mit tanulhatunk mindebből az építészek az épületek tervezésénél a térhasználók szempontjából?

A tanulmányt ajánljuk környezetpszichológusoknak, építészeknek, építészetet oktatóknak és hallgatóknak!

<https://akjournals.com/view/journals/0016/aop/article-10.1556-0016.2023.00075/article-10.1556-0016.2023.00075.xml>

Amikor a vadászpilóta katapultál: pilóta és repülőgépe kapcsolata

Bukovenszki Emőke és **Düll Andrea** (ELTE Ember és Környezet Tranzakció Intézet munkatársai) kutatásukban a vadászpilóta és repülőgépe pszichológiai kapcsolatát elemezték, pilóták elbeszélései alapján. Milyen lélektani tapasztalatot jelent a pilóta számára a katapultálás során a vadászpilótától való elszakíttottság? Milyen mentális következményekkel jár, milyen pszichés okok húzódnak meg a katapultálási döntés, illetve a sikertelen katapultálások mögött? A szerzők az adatgyűjtés során félig strukturált interjúkat készítettek, az elemzést az Interpretatív Fenomenológiai Analízis segítségével végezték. A vadászpilóta és vadászpilóta lélektani kapcsolatáról és a gépről való leválási folyamatról szóló pszichológiai kutatások alulreprezentáltak a szakirodalomban, és hasznosak lehetnek a repülőgépbalesetek és halálesetek csökkentése érdekében mind a pilótaképzésben, mind pedig a repülőgépbalesetek elemzésekor.

A tanulmányt ajánljuk munkapszichológusoknak, pilótaképzésben oktatóknak, repüléstudományi szakértőknek.

<https://akjournals.com/view/journals/0016/aop/article-10.1556-0016.2023.00069/article-10.1556-0016.2023.00069.xml>

Mitől lesz az ökobűntudatból aktív környezetbarát cselekvés?

Ágoston Csilla, **Varga Attila**, (ELTE Ember-Környezet Tranzakció Intézet munkatársai), **Nesztor Anna**, **Demetrovics Zsolt** (ELTE Pszichológiai Intézet) és **Nagy Bence** (ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola) tanulmányát olvasva megtudhatjuk: Mi befolyásolhatja egy környezettudatosabb, fenntarthatóbb viselkedés kialakulását? Átfordítható-e az ökobűntudat nyomán felerősödő cselekvési szándék valódi viselkedésbe? Milyen akadályai, illetve segítő tényezői vannak ennek? Kimutatható-e és ha igen, milyen összefüggés az ökobűntudattal való megküzdési mód és a környezetbarát viselkedés között? Milyen befolyásoló szerepe van az időperspektívának? Ha a kérdések felkeltették az érdeklődését, érdemes fellapoznia a tanulmányt, amely az első, az ökobűntudatot serdülők körében (N=390) vizsgáló kutatás leírása. A kutatás során két saját fejlesztésű mérőeszköz (Ökobűntudat Kérdőív rövid változata, a Klímaváltozás Veszélyeivel Való Megküzdés Skála diákverziója) leírása is szerepel, amelyet a rövidített Zimbardo Időperspektíva Kérdőívvel (Zimbardo és Boyd, 1999; Orosz és mtsai, 2015) együtt alkalmaztak a kutatók.

A kutatást különösen ajánljuk környezetpszichológusoknak, serdülőkkel foglalkozó klinikai pszichológusoknak, illetve környezeti nevelőknek, tanároknak!

<https://akjournals.com/view/journals/0016/aop/article-10.1556-0016.2023.00071/article-10.1556-0016.2023.00071.xml>

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@ttk.mta.hu

Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása:

<https://submit.akademiai.com/mpszle/index.php/mpszle>

AKADÉMIAI KIADÓ

Milyen hatást gyakorol a fogyasztóra a környezettudatos marketing egy jó reklámarccal párosítva?

Buvár Ágnes (ELTE Ember-Környezet Tranzakció Intézet), és **Varga Renáta** (az ELTE Pszichológiai Intézet hallgatója) a környezettudatos fogyasztás hatékony kommunikációját vizsgálták egyetemisták (N= 5 430) körében fiktív influenzaszer profilok és posztok létrehozásával végzett online kutatásukban, melyben az alábbi kérdéseket kutatták: Mit takar az influenzaszermarketing fogalma? Segítheti-e fogyasztási mintázataink megváltoztatása a fenntarthatóbb életmódra való átállást? Hogyan hat a reklámfelismerés a termékattitűdökre? Hogyan hat a termék és az azt ajánló személy közötti összeállítás, illetve a szponzorált tartalom jelölése a közösségi média posztok hatékonyságára? Milyen a két tényező együttes hatása? Mi győzi meg a fogyasztókat a környezetbarát termékekkel kapcsolatos marketingkommunikációban? Amennyiben érdeklék az influenzaszermarketing, a fogyasztói magatartás, illetve a környezettudatos fogyasztás pszichológiája és hatékony kommunikációja, mindenképpen érdemes fellapoznia a tanulmányt!

Az írást a reklám-és marketingpszichológia iránt érdeklődő szakembereknek, hallgatóknak, fenntarthatósági szakértőknek, a fenntarthatósággal kapcsolatos hatékony kommunikáció iránt érdeklődőknek is ajánljuk!

<https://akjournals.com/view/journals/0016/aop/article-10.1556-0016.2023.00074/article-10.1556-0016.2023.00074.xml>

Mit gondolnak a magyar gyerekek a környezetváltozásról?

Berze Iván Zsolt, Varga Attila, Dúll Andrea (Eötvös Loránd Tudományegyetem Ember-Környezet Tranzakció Intézet) és **Mónus Ferenc** (Debreceni Egyetem, Pszichológiai Intézet) tanulmányukban a környezettudatosság mérésére használt Új Ökológiai Paradigma Skála (New Ecological Paradigm Scale: NEP, Dunlap, Van Liere, Mertig és Jones, 2000) gyermekeknek készült változatának (NEP Scale for Children Manoli, Johnson és Dunlap, 2007) dimenzionalitásával, reliabilitásával és validitásával kapcsolatos eredményeket mutatja be (N = 17 746). Környezettudatosak-e a magyar gyerekek? Hogy lehet ezt megbízhatóan mérni? Alkalmazható-e hazai viszonylatban az eredetileg észak-amerikai kontextusban kidolgozott mérőeszköz? Mit is mér tulajdonképpen a NEP Skála? Mennyire kapcsolódnak, mennyire érzik magukat a természet részének a magyar gyerekek? Milyen a skála replikabilitása, azaz a korábbi eredmények egyszeri eredmények, vagy állandó mintázatot mutatnak? Változott-e időközben a mérőeszköz egyes tételeinek a jelentése? Vannak-e jól elkülöníthető aspektusai a környezettudatos világnézetnek? Ha fellapozza a tanulmányt, ezekre az izgalmas kérdésekre talál választ.

A tanulmány kiemelten hasznos lehet a fenntarthatóság pszichológiája iránt érdeklődő pszichológusok, serdülőkkel foglalkozó klinikai pszichológusok, pedagógusok, környezeti nevelők és tanárok számára!

<https://akjournals.com/view/journals/0016/aop/article-10.1556-0016.2023.00068/article-10.1556-0016.2023.00068.xml>

Magyar Pszichológiai Szemle

Főszerkesztő: Prof. Fülöp Márta

E-mail: fulop.marta@tk.mta.hu

Szerkesztőségi titkár: Saád Judit

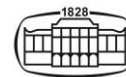
E-mail: pszichoszemle@gmail.com

Szerkesztőség: ELTE PPK Pszichológiai Intézet
1064 Budapest, Izabella u. 46.

Web: <http://www.akademiai.com/loi/0016>

Kéziratok benyújtása:

<https://submit.akademiai.com/mpszle/index.php/mpszle>

AKADÉMIAI KIADÓ

Amennyiben bármelyik vizsgálat érdeklí, szeretne kapcsolatba lépni a szerzőkkel, akkor keresse Saád Judit szerkesztőségi titkárt (pszichoszemle@gmail.com).

Amennyiben a 2023/4. számot meg szeretné vásárolni, akkor kérjük írjon az alábbi email címre: customerservice@akjournals.com

Amennyiben egy meghatározott cikk érdeklí, akkor az alábbi linken keresztül tudja megrendelni: www.akademiai.com

Az írások egyben megtekinthetők, letölthetők itt:
<https://akjournals.com/view/journals/0016/78/4/0016.78.issue-4.xml>

Üdvözlettel,

Prof. Fülöp Márta

Magyar Pszichológiai Szemle főszerkesztője

pszichoszemle@gmail.com

Saád Judit

Szerkesztőségi titkár